

על התפשטות החפושית קולורדו באירופה.

העתונים הגרמניים מרבים לדבר בשבועות האחרונים על אויב מרי-
ההולך ומתקרב לגבולות גרמניה מצד צרפת. הפעם האויב הזה אינו הצבא
הצרפתי, כי אם חפושית קטנה, סנטימטר אחד ארכה, תבניתה כדורית,
צהבהבת ונקודות חומות על ראשה וגבה, ועשרה קוים כהים לאורך כנפי
חפיתה. בפי ההמון ידוע חרק זה בשם חפושית קולורדו, ובלשון המדע
Leptinotavsa decemlineata.

חפושית זו, שהוכנסה לצרפת מארצות הברית באמריקה, גורמת נזק
רב לצמחי תפוחי-אדמה, ובמדה יותר קטנה לצמחים אחרים ממשפחה זו,
כגון עגבניות וכו'.

התרבות החפושית הזאת מבהילה. נקבה אחת יכולה להטיל בימי חייה
יותר משש מאות ביצים, ובתנאים נוחים רובן מתפתחות. ואם בתנאי אקלים
השוררים במרכז צרפת יכולים לקום שלושה דורות לשנה – קל לשער מה
רב הנזק.

את הביצים האדומות-צהובות, מטילה הנקבה קבוצות קבוצות על
העלים. הזחלים הכדוריים האדומים עם הנקודות השחורות לאורך הגוף, אף
הם נזונים מעלי אותו הצמח ולפיכך הנזק כפול.

המלחמה במזיק זה פשוטה. רסוס או אבוק ברעלים, כמו זרניט-עופרת
או זרניט-סיד. וכן גם «ירק-פרין» או «ירק-אורניה» מביאים תוצאות טובות
מאוד. אבל מובן שמלחמה כזו עולה בהוצאות מרובות, ולא לחנם משתדלות
מדינות אירופה המרכזית למנוע בעד הדירת החפושית לארצן.

אפשר לשער שבארץ-ישראל – אם יחדור המזיק לארץ – לא יתפתח
באותה מדה, מחמת החום הגדול מדי בשבילי, כי גם במדינות החמות
שבארצות הברית לא התפתח יפה. ושנית – אין גידול תפוחי-אדמה תופש
כאן מקום חשוב במשק, כמו בגרמניה ובצרפת.

אבל העובדה שלפני מאה שנה בערך היתה חפושית זו כמעט בלתי ידועה ותפוצתה היתה אז מוגבלת באזור קטן באמריקה, ושעתה מתדפקת החפושית הזאת בשערי גרמניה – מציגה לפנינו שאלה רצינית מאוד. כי צאו ולמדו איך התקדמה חפושית זו במשך מאת השנים האחרונות:

החפושית קולורדו נגלתה בשנת 1823 בחבל נהר מיסורי העליון. במקום זה היתה נזונה מצמחי *Solanum rostratum* הנפוץ בסביבה ההיא. הואיל והצמח הזה הוא צמח בר, לא היה לחפושית הזאת ערך אקונומי ואיש לא שם לב אליה.

עם כבוש המקומות ההם והתפשטות הציביליזציה יותר ויותר מערבה, הגיע גם צמח תפוח-האדמה למקומות ההם. תפוח-האדמה *Solanum tuberosum* והצמח *Solanum rostratum* קרובים זה לזה בטעמים, והחפושית קולורדו החלה לבקר את הצמח החדש, ולאט לאט סגלה אותו לפונדק. ההסתגלות לצמח נפוץ, כמו תפוח-האדמה וכוח ההתרבות של החפושית גרמו לזה, שהיא החלה להתרבות במספר עצום, וגם להתפשט מזרחה. תחלה היתה זו התקדמות אטית, רק כ-50 מיל לשנה, אבל אחרי שהצליחה החפושית לעבור את נהר המיסיסיפי – התקדמה במהירות רבה, ובשנת 1874 הגיעה לחופי האטלנטי. מאז פרצה צפונה ונגבה, ועתה היא נפוצה בכל מקום אשר מגדלים תפוחי אדמה, מזרחה להררי הסלעים (Rocky mountains) חוץ מאזורים אחדים בדרום הארץ, באשר האקלים חם מאוד בשביל המזיק הזה.

התקדמות המזיק הזה היתה כה בטוחה, שגם האוקינוס האטלנטי לא עמד בפניה. בשנת 1922 גלה אותה אכר צרפתי בחבל בורדו אשר בצרפת. כפי הנראה הובאה הנה בימי המלחמה. למרות מה שהממשלה הצרפתית אחזה באמצעים כדי למנוע בעד התפשטותה, הנה נפוצה לכל רוחב צרפת, וכיום היא עומדת כ-200–300 ק"מ מגבולות גרמניה.

בקצור אפשר לסכם, שחרק תמים, בלתי מזיק נהפך פתאום למזיק ממדרגה ראשונה.

אם נסקור את החרקים שבאזור ידוע, נראה שרק חלק קטן מהם מוזיקים, וחלק קטן מהם מועילים; הרוב הגדול הם ניטרלים. אבל ברור הוא שהרבה מהחרקים הניטרלים יכולים להפוך לנו לצרים. זאת אנו למדים מהחפושית קולורדו וכמו כן מכמה וכמה חרקים בארצנו שהיו ידועים בתור ניטרלים, ומפני רבוי צמח אחד על פני האחרים התרבו גם הם ונעשו מוזיקים. די להזכיר את מוזיקי הטבק בארצנו, שרבים מהם עברו על צמח זה משדות

הבר. יחד עם רבוי השטח המעובד, הולך וקטן שטח הבר, ובד בבד עם זה מתמעט המזון של החרקים הניטרלים, ומן ההכרח הוא שרבים מאלה יבקשו לסגל להם מזון אחר, והם תוקפים צמחים תרבותיים. תשומת לבנו מפנה כיום אל המזיקים בפועל והמלחמה בהם, אבל אין לנו לגרוע עין גם מן התמימים שבחרקים, הנמצאים לאלפיהם בשדות הבר, צריך לעמוד על המשמר.

ד"ר י. ריבנאי,

המחלקה לאנטומולוגיה, תחנת הנסיון רחובית